

కంకితము

1. ఆంధ్రజాతీయ వి • చ్యాభిమానుల కాక

రంబు బందరు కావు • రంబుగాగ

తివిరి మా "ఆంధ్ర" జా • తీయ కళాకాల "

నలమిఁబోపించుటే • వృత్తిగాగ

జాతీయవిద్యా ప్ర • చారార్థమై "భిక్ష "

మడుగుటే గౌరవ్వి • ద్యమముగాగ

స్వార్థపరిత్వాగి • యై లోకసంగ్రహ

ర్థంబు జీవించుటే • వ్రతముగాగ

గీ. నలరి జాతీయవిద్యాల • యార్థమవని

ర క్తపూబొట్లురాల్చి స్వ • ర్గములై న

ప్రభాటు కోవలై హనుమంత • రావుగారి

కంకితమునర్తు గురువు నా • కాఘనండు!

జన్మభూమి

జన్మభూమి జననీ

ధన్మభూమి జననీ

కర్మభూమి జననీ

జయవిశ్వకారిణీ !

ధీరకామచంద్రకుల్య

వీరఫల సాధిభీష్మ

మాధవాది ధర్మపుత్ర

జన్మభూమి,

జయ జన్మభూమి, జన్మభూమి—

అశ్వనాథకావహిని

మధ్యజంఘితాత్మపుత్ర

కాశీదగ్గ విశ్వజనా

భాస్వరూపిణీ

జయభాస్వరూపిణీ, జన్మభూమి:—

విభులసస్యకయినీ ! ను

మథుర దివ్యవరకు నీమ

శీఘ్ర నీత సర్వలోక

కన్యచులావనీ !

జయకన్యచులావనీ ! జన్మభూమి:—

సంచితాత్మ సంచితచ్చ

దీపరక్షితాన్యక

ధీదరిద్రజనవితాన

జగదుద్ధారిణీ

జయజగదుద్ధారిణీ

జన్మభూమి జననీ

ధన్మభూమిజననీ

కర్మభూమి జననీ

జయవిశ్వకారిణీ !

స్వర్గారోహణము

ఈ మిత్రోరత్నమగు శ్రీకోశల్లి హనుమంతరావు 42 సంవత్సరములు ముగిసిన ముగియక తూర్వమే తమ విహికయాత్రను బూర్తి చేసికొని, కడచిన గురువారము 2-2-11: మధ్యాహ్నము గం 1-20 నిమిషములకు స్వర్గారోహణము గావించెను. ఈశ్వరేశ్వరులు కాంతముతో కైకొనవలసియున్నను, మా హృదయకాల్పలయచే మనమున దుఃఖిబాటల లెగిసిపోవుచున్నది. ఈశ్వర వార్తను చెబుతుంటుంటే బ్రహ్మత మెక్కుడు వ్రాయజాలము. మానవునకు విధింపబడిన శతమానములొనర్థాయుష్యమైనను బూర్తి కాకమును కేమృత్యువు వాతబడుట బహుక్రూరము. అందులో తమ సర్వస్వమును లోకసంగ్రహస్థ మప్పించి, స్వధర్మనిష్ఠా గరిష్ఠులైన చరితార్థులు తమజన్మయన్ననందే నిర్గమించుట భారతక్షమయొక్క దురదృష్టముగాక మరియేమి? హనుమంతరావు యొక్క శక్తి సామర్థ్యములను, సుగుణగణములను, వేరుగ బ్రశంసించిన ఆంధ్రసోదరులకు బరిహసించినట్లుగును, ఆంధ్రభూమియందు విద్యాధికమండలిలో వారి ప్రతిభ నెరిగి, విస్మయచిత్తులు కానివారు లేరు. అంతరంగముల జొచ్చు సూక్ష్మదృష్టియు, సాహిత్యమర్మములను బరికించు రసజ్ఞతయు, ప్రకృతి సౌందర్యలహరియందోలలాడు భావవిపాసయు, దర్శనతత్వమున నెట్టిపరిజ్ఞానమునైన వామూలాగ్రముగ గ్రహింపగల మేధాశక్తియు, శ్రోతల హృదయకవాటములను దెరచి రసోదయమును గావింపగల ప్రసంగ నైపుణియు, ఎట్టికఠిన పరిస్థితుల నెదుర్కొనినను జంకక కర్తవ్యమును సాధింపగల తృణికయు, ఎట్టిమనకార్యములను, భుజస్కంధములపై వేసికొని మోయుచున్నను వికారినిగోరని గార్యాసక్తియు, ఆత్మవిస్మృతియందు కార్యము

సాఫల్యమును బొందగల విషయసంపత్తియు, నీపుత్రోదత్తమును అంధ్రముండ
లమునకు కిరోనుణిగ నమర్చెను. ప్రతివిద్యాధికునకును వ్యాయాసాదవృత్తియే
కరణ్యమగుచున్న దినములలో, నీత్యాగశీలడు తన హృదయ వంశిగానము
జాలించి, జాతీయ స్వధర్మసేవానిరతుడై, అంధ్రజాతీయ కళాకాలము నెల
కొల్పి, పాలించి, పోషించి. సర్వాంగనుండరముగజేసి, ఆంధ్రులపాలిటి
కల్పరతువుగ బ్రసాదించిపోయెను. దేశమున ననేకోద్యమములు పుట్టుచు
న్నవి. గిట్టుచున్నవి. అనేకవ్యవస్థలు ఉద్భవించినవి. ఏక్రొత్త ప్రయత్న ముద
యించినను, దానివేగమున గొట్టకొనిపోయి, అయ్యది స్తంభించుటతోడనే,
చల్లబడుట తరుణవసుయ్యుల యుత్సాహలక్షణము. కాని, స్వదేశసందేశ
మును కైకొనిన జాటనుండియు తాను పరమపదించువరకు పడనైన సువర్ణ
రములు విక్రొంది నెరుగని దీక్షతో, విసువుచెందని భూనికతో, పృథివిను
వని సంకల్పబలముతో, చల్లారని ఉత్సాహవేంద్రముతో, మందగించని నిర్మల
దృష్టితో, జాతీయవిద్యాపతాకమునుచేబూని. ఆంధ్రుల యశోత్పందికలను
భారతవర్షముయొక్క దశకోణములయందు వెదజల్లెను. పరిహాసములకు
బాలయినను గోపముచెందలేదు. అశారవములకు గురియైనను, దిగులు చెంద
లేదు. రాళ్లను కరిగించెను. లోభులను సయితము దానశీలరనుగ జేయ
గల్గెను. విపక్షులను మముఖులనుగ మార్చగలిగెను. ఇండుఅధికారబలములేదు.
కాననపు యొత్తిడిలేదు. కేవలము విశ్వాసమే వీనివిజయమానకు మూలము.
స్వదేశానురాగమునందు విశ్వాసము, భారతభానుదయమానందు విశ్వాసము,
సత్యకర్మయందు విశ్వాసము, భావికాలమునందు విశ్వాసము—ఈవిశ్వాసమే,
ఈకార్యదీక్షాపరునకు పడునైదు సంవత్సరములు వజ్రకవచమై ధర్మయోధుని
పగిది. కర్మక్షేత్రమునందే ప్రాణములు విడచి కృతార్థుడగునట్లు చేయుగలి
గెను. వీని సేవానిరతిని కేవల మంకగణితములో లెక్కించినను, దానిఘనత
తగ్గదు. ఒక్కచేతితో ఆరులక్షల రూప్యములను సమకూర్చి, ముప్పది యేక

రమల ఆరామము, కళాభవనములు, చిత్రశాల, యంత్రాగారము, గ్రంథ
 భాండారము, ఉపాధ్యాయుల యిండ్లు, విద్యార్థుల వసతిగృహములు, మగ్గా
 లకాలలు—ప్రతిస్థించి, పెంచిదిగదిగపరివర్తమానముగ జేయఁబడినను, ఈపడు
 నైదుసంవత్సరములును వానికింతోక చింతలేదు. ఇంతోక ధ్యానములేదు మరి
 యొకకర్మలేదు. ఏమిచేసినను, ఏమి సంభాషించినను, ఏమిచాసినను, ఎక్క
 డకు బోయినను జాతీయకళాశాలలేదుమే వాని హృదయధామముగ గాపా
 దుచుండెను. తన సంసారముయొక్క, తన స్నేహబృందముయొక్క, తన
 సంఘముయొక్క, తన దేశముయొక్క సకల ప్రవృత్తులను కామితార్థము
 లను, జాతీయకళాశాల నుండు కేంద్రీకరించునట్లుచేసి ఆనందించుటయే వాని
 వృత్తము. ఇంత స్వప్నమున్నులో నింతి ఘనకార్యమొనర్చి ఆధునిక పురుష
 ప్రియత్నమునకు ఆతులనైన వన్నెదెచ్చెను— ఆధునిక స్త్రీసోదరునకు
 కృతజ్ఞతను జూపగలము? వానికి వేరు స్మరణచిహ్నము అవసరములేదు— చిగ్గి
 పతములను నిర్మించుకొనలేదు— స్వహస్తములతో తన మ దీరమును తాను
 నిర్మించుకొని దివికే గెను. ఆకళాశాలయొక్క ప్రతియింక కేణువునందు
 ప్రతిస్మృతమునందు, ప్రతిశిలయందు, ప్రతిశాఖయందు, ప్రతియేర్పాటునందు,
 వానిత్యాగమును, వానిఆత్మదీప్తియు మూర్తీభవించియున్నవి. ఇట్టి సంస్థ
 నుత్పత్తిచేసినవానికి మరణమెక్కడ? కాయము తుణుగురుము. ఆత్మ
 చింతనాయె మో జాతీయకళాశాలయందు నిత్యనివాస మేర్పరుచుకొనినది.
 పడునైపు వర్షములు తమ స్వశక్తులను మనకై ధారపోసిన యీస్వదేశవీరు
 నకు సోదరులమైన మనమెట్టి కృతజ్ఞతను జూపగలము? మనమేమిచేసి వాని
 ఋణము తీర్చుకొనగలము? వాని యిగువురు కుటుంబము భార్యను బోషించు
 భారము మనకొప్పించి పోలేదు. వాని వృద్ధ జననీజనకుల నోదార్చవలసిన
 నిధిని మనపై వేయలేదు. ఆకళాశాలనెల్లు పోషించి పాలించుకొనెదరా?
 యను హృదయవేదనను తనసోదరదేశము లెల్లరకు పదిలి పెడలేను. కళా

కాలకు శ్రేయస్క కడచినది. పోరంభకష్టములన్నియు తానేధరించి, తన గ్రామముదైతల్లియంకమునజేరినను. కళాకాలము పెంచి, పెంచేసి, సర్వాంగ సుందరముగావించి, పాలించుకొనుడని మనచేతిలో బెట్టిపోయెను. తానుపడినది కష్టము, మనకిచ్చిపోయినది సులభము. ఈఫలము ననుభవించుటకు మనము దగుదుమా?

ఈయనదారచరితుని, ఈగభీరభావవిడుని, ఈజోమలవిశ్వాసిని, ఈకర్మయోగుని దివ్యరూపము సన్నిహితులకింతలో గోచరము కావాలను. కాలము గడచినకొలదియు, దృష్టి నిర్మలమైనకొలదియు, నీరేజమును వీక్షింప గలకత్తి వికసించును. ప్రస్తుతము కారుమట్టు ల్లుకొనియున్నవి. గురువారము 7 గంటలకు ఆతాళవనమున చిత్రావల క్వాటలు వైభవముచున్నప్పుడు చుట్టను ఆవరించియున్న అంధకారము దట్టమగుచుండ, ఆమృత్యు ఛాయలో అయిదు వందలమంది కళాకాల విద్యార్థులును, అధ్యాపకులును, బాష్పాంబువులు రాల్చుచు, దిక్కులేని పక్షులవలె జూచుచుండినపగిదీ, వియోగాగ్నిచే దహించుకొనిపోవుచున్న మాహృదయ పరితాపమును భరింపజాలక, కొన్ని వేడిఅక్రమలను రాల్చితిమి. వాని పసికూనలకును, వృద్ధులైన తలిదండ్రులకును, దిక్కులేని కళాకాల విద్యార్థులకును విధాత చిత్తకాంతి జొసగుగాక ! ఓం. కాంతి క్వాంతి క్వాంతి.

4-3-22 కృష్ణాపత్రిక నుండి పునర్ముద్రితము.

జన్మభూమి.

పరివేదన.

గీ॥ అరయ నాధ్యాత్మికభార • హస్త్యులకుఁ
బుట్టయని పూర్వమున లోక • పూజ్యమగుచుఁ
బరగిన స్వదేశ మిష్ట ధః • పఠితమయ్యె
ననుచు స్మృతివచ్చె వేదన • యతిశయించె॥

సీ॥ “నర్వభూతహితాయ • చ” యనియేదేశను
• ధీకృత శాస్త్రముల్ • దెలుపుచుండే ।
మానవ పరిణామ • మస్మణ తేజముననే
దేశంబు పూర్ణప్ర • కాశమందే ।
సంహారమది ధర్మ • సృష్టయై యేభూమిఁ
బ్రకృతి వికాసార్థ ? పఠితమయ్యె ।
కృష్ణపార్థులను సృ •ష్టించు కవిబ్రహ్మ
లేభూమియందుజ • స్థించినారా ।

గీ॥ ప్రకృతి సౌందర్య సంపూర్ణ • లక్ష్మీకేవ
సుంధరాదేవి తాణయై • శోభగనెను
అట్టి మాజన్మభూమి నే • డిట్టలయ్యె
ననుచు స్మృతివచ్చె వేదన • యతిశయించె॥

సీ॥ అనాటిలోక స • త్యక్తవర్తనఁ గన్న
 నాల్పాను మోదంబ • యతిశయించు ।
 నానాటి విశ్వ వి • ద్యాల యాన్నత్యంబుఁ
 దలఁచిన మేనల్లఁ • బులకరించు ।
 నానాటి రత్న ధ • ర్మావధాలయముల
 స్మరియింతుమేని యా • శ్చిర్య మొదపు ।
 నానాటి రాష్ట్ర మ • హాసభా క్యాకృ
 మము దలఁచిన న తో • మముజ నించు ।

గీ॥ భారతీయ కళాతత్వ • భాక్కులైన
 నాటి సంస్థల దలఁప సం • రసమ యొదన
 లకట దార్భాగ్య దేవత • కాలయమగు
 నేటిదుస్థితి గాంచి క • స్మిరుఁగాల్తు॥

కి॥ భీకరులైన మేటియరి • వీరులఁగోటను మీఁటఁజాలున
 స్తోకబలాధ్యులైన ని • జ నూనులపో వణక్రిందనుండియెం
 తో కళ కాంతులం గలిగి • యొప్పెడు సాధ్వివి కావట
 మ్మ అ
 యో కడకిపు జేలవయి • యూరకచింతిలనేల
 నమ్మరో॥

గీ॥ కల్పవృక్షము వలెమున్ను • గాచినాపు
 పాడిపంటల నిచ్చి సం • పదలొసంగి
 మాదుపూర్వుల జగతి మ • ర్యాదనిల్చి
 లకట నిర్భాగ్యవయితే నే • దార్యజవని ।

పూర్వాన్నత్యము .

గీ॥ సకలదిశ్చక్రే పండిత • సభలయందు
జ్ఞానసామ్రాజ్యసింహ పృ • చండవీరి
కాధిపత్యంబు వహించి • యలరి పేరుఁ
బ్రతిభ గాంచెను మున్ను మా • భరతభూమి॥

సీ॥ కన్న సంకానంబుఁ గాఁ • జూచిప్రజలకుఁ
జనకులై నృపులు రా • జ్యములు సేయ ।
నరసి యన్యోన్య స • హాయంబానర్చుక
ప్రజలువర్ధిల్లి సు • పదలు పొరిది ।
కాశ్యపీదేవి స • స్యశ్యామల సతంబుఁ
బాపిపంట లొసంగి • ప్రజలఁదనుప ।
బ్రహ్మవిజ్ఞాన పుం • భావులు భూసురుల్
భక్తియు జ్ఞానంబుఁ • ప్రజల కొసంగ ।

గీ॥ సత్యమేనర్వ జగముల • జయమునంద
ధర్మదేవత నాల్గు పా • దముల నడువ
ధరణి స్వర్గ సమానమై • తనరి “ధర్మ
వర్ధ” నియటంచు నుతికొక్క • భరతభూమి॥

సీ॥ సత్యమేవ జయతే ” • “ సత్యంవద యటంచు
వర్తిలివర్ధిల్లు • ప్రజలఁగలిగి
నర్వభూతంబుల • సమతనారసిలోక
హితము గావించెను • మతముగలిగి॥

ధర్మసంస్థాపనా • ర్థము జీవనమునేయు
 పరమపుణ్యశ్రీమ • ప్రతతిగలిగి
 జగదనుకూల ప్ర • శస్త్రభుక్తిదములై
 ఘనమఃతా సత్యమా • ర్థములగలిగి ।
 గీ॥ జాతిభేదాది బుద్ధి సం • జనిత పాప
 తిమిర భజన సంవి ద • ర్యమహరీది
 వీచికా శ్రీపునీత స • ద్విద్యుగలిగి
 దివ్యమై తేజరిలై స్వ • దేశమార ॥

నీ॥ అదియేమి? యద్దిరా • మాస్త్రాగ్నిగాలుచు
 న్నట్టిరావణుని కా • ప్తాగ్నిభూమి ।
 అదియేమి? యద్ది మ • హాభీముఁడుగ్రుఁడై
 యాసుయోధనుఁగూల్చి • నట్టిచోటు ।
 అదియేమి? యద్ది పృ • స్థాదునెంచినవాని
 యాస్పసింహము చీల్చి • నట్టియవని ।
 అదియేమి? యద్ది యా • హా కృష్ణుఁడనర
 కాసురు ఖండించి • నట్టి యవని

గీ॥ అదియునిదియేమి? యన నేల • యార్యధర్మ
 ఖడ్గమోహగ్నిఁ బడినర్వ • కలుషములును
 భస్మమైనట్టి ధాత్రీయా • భరతభూమి
 సత్యముంగన్నతల్లి మా • జన్మభూమి ॥

నీ॥ దుర్భిక్షవీడనఁ • ధౌలగఁజేయుటకాని
 యఘవృద్ధికారకు • లగుటలేదు ।
 కరువులరైతుల • నరసిపోచుటకాని
 పన్నుఁదెండని పెంట • బడుటలేదు ।

ప్రజలకోర్కెలదీర్చు • బ్రాకులాడుటకాని
యడిగిన “బొమ్మపా • మ్మ” నుటలేదు ।
ధర్మతత్వమెఱింగి • దలచు టన్నడుఁగాని
ఘనులదండించు పో • కడలులేవు ।

గీ॥ ప్రజలబోషించిరేకాని • ప్రజల బాధ్య
తవిడనాడి యెన్నఁడు రాజ • ధర్మమెట్టి
వానిఁదగ్గింపలేదు పూ • ర్వమున నృపులు
భర్తలై దేవనిభులాచు • వరలినారు ।

మ॥ మునుస్వర్గంబునుచూడమించితరుం • భోరాసివర్యంత భూ
మిని శాసించి యనాదిసత్యయుగ గం • భీరాచ్ఛవై శివ్యల
క్ష్మినిఁ గాపాడినధర్మదుర్గమిది గం • భీరోన్నతింగీర్తిఁ జెం
దిన రాజ్యేశ్వరి పాపకాలగతిచే • నడిల్లునిదిఁచెడున్ ।

గీ॥ అట్లయొకనాడుకలదు మా • యార్యజనని
కరఘరట్ట విఘట్టితాం • గ కయెయగుచు
నా యధర్మపిశాచి బా • హ్మశిఁదుడుచు
కొనుచు ధర్మదేవతకు మ్రొ • క్కినదినంబు ।

ప్ర స్తు త స్తి తి .

సీ॥ ఈశ్వరదత్త ము • హీభాగములనొక

రాక్కరే కొనిరి యీ • యుర్విదామె

వలయుదానికి వేయి • పదిరెట్లుకొనిధన

స్వాములు దుర్భర • వ్యాఘ్రులైరి

కష్టజీవులకు ర • క్షుణ్ణబాట్టు రాల్చుట

తోడనే యాయువు • తొలగిపోవు

నఘవృద్ధిదాన్యమో • హంధకారమునందు

దికమకల్వడుచు ని • ద్రించెబ్రజయు ॥

గీ॥ ధర్మపీడన మితిమీరె • ధరణియందు

కరుణబాసిరి సంఘాధి • కాసులెల్ల

నత్యమాలేదు సామాన్య • జనమునందు

నవపశుత్వంబుఁజెందెమా • నవజగంబు ॥

గీ॥ ప్రజలకాదర్శజీవులై • వరలివారి

జీవపరిణామసీమకు • జేర్చుకర్త

లాత్మకుఁజ్ఞేజమునుఁ గూర్చు • నట్టివారు

గానరాకుండిరకట మా • కర్మమేమొ ॥

మ॥ చనరేమున్న ధరాతలేకులు హరి • శృంగ్రుందు,
రాముందు, నా

జనకుండానలుఁడామహాత్ములుధరన్ • శాసించిలోకుల్ భళి,

యన నారా యటులుంపగావలదె • ధర్మాసక్తి రాజల్
బ్రజన్

మని, భద్రంబుగనుండఁజూచుటయె పామ్మారాజ ధర్మం
బగున్

ఉ॥ ఎన్నడుగాని భూకతుల • హీనకృపారథముల్కాబ్రజన్
బన్నగజూచి ప్రాతురని • పన్నులొసంగ దరం తెకానియా
పన్నులదోచురీతి వ్యయ • పర్చుటధర్మమె యేరికై ననుం
జన్నులనూలునేయుట • లెపాలకలక్షణ మానయెయ్యెడన్.

గీ॥ వ్యయమునెవరైనగాని రా • బడిజూచి
చేసికొందులు గాని ని • శ్చింతమా ప్ర
బుద్ధులు బుణంబునేతు రె • వ్వుడు నదేము
లకట సంసారిలక్షణం • భాకటిలేదు ॥

గీ॥ ప్రజలబాధ్యతగాంచని • భవ్యులార !
కామధేనువుమాజన్మ • కాశ్యపియిది
పాలుచాలగ దొరకు న • భ్యంతరంబు
లేదు పిండుకొనుండయా • లేకలేడ్వ ॥

చ॥ కడుపున కేష్ఠియెందఱాయ • కాలమున స్మరణింపగటగా
నుడుపులులేక యెందఱాయ • హా"యని ఘోషిలు
చుండవేడినం

బెడచెవిబెట్టిదుర్వ్యయము • పెట్టుటలావగలేము పొమ్మయే
డ్వరమున కైస మాకుమెక • జై నస్వతంత్రిత లేకపోయెగా

గీ॥ అత్మగృహమునగాని శ • ట్టాస్వతంత్ర
మింతలేదాయె నైననో • రెత్తరాదు
చేయిపడిపోయె జెప్పికో • సిగ్గుసిగ్గు
"చనునె యిది" మీకటన్న దో • సంబుతల్లె.

కా॥ ఏరాజ్యంబునగాని, యెన్నడునుగానీ • దొంగలక, ద్రో
హులన్
దాడుల్ గొట్టెడువారి, జూదకుల, బుం • దాభోరులం జైలు

జేరంజేతుడుగాని, యోగుల, గళాశ్రీమంతులన్, పూజ్యులన్
సారాచారుల జైలులోనిదుటలే • నాడైన విన్నారమే ॥

చ॥ సకలకలా సమన్వితములు • శస్త్రమహాధిష్ఠగా ధురంధరులే
నోకములబాసి యాజయిలు • లో నెటుగుందుచునున్న
వారలో

అకట ప్రభుత్వ మొక్క వ్యవ • హారపుటంగడిగాకయ్యద్దిరా
జకుల విశుద్ధవర్తన ప్ర • శస్త్రవిలోపము కల్గదేయిటన్ .

గీ॥ భో నిరంకుశతీవ్రా • భుత్వమామ
దంత్య సంజేశమాలింపు • మమ్మనీకు
మేలుకలుగును రిపులము మేముగాము
పశుబలారాధసంబాండు • వదలుమమ్మ ॥

సీ॥ ఆయుధహీనులీ • యర్భకులుగుల్లై
వత్తురాయన్న భా • వంటు వలదు ।
మారణయంత్రీ సా • మాగ్రియున్నదికదా
భయమేమటన్న గ • ర్వంబువలదు ।
కలతలఁబ్రజలలో • గలిగించినాముగా
యిక నేమటందు నూ • హింపవలదు,
సైనికవర్గంబు • చాలఁగాఁగలదు గా
యన్నట్టియా యడి యాసవలదు ।

గీ॥ అఖిల విఘ్నాటవిచ్ఛేద • నాద్భుతావ
వద్య సంపూర్ణశ్రీక్షా పృ • భావరంగ
దుపనిషద్విత్ప్రకాశ మ • హోన్నతార్థ
ధర్మశక్తి నెదర్చు నీ • తరముకాదు ।

గీ॥ అది నవయుగబాలాత్ముఁ • దుదయమయ్యె
ధర్మసాధకులొకట ర • ధంబునడుపు
రజ్జవుల లాఁగుచున్నాడు • లావుమెరయ
ధర్మన మొనర్పడిముద్దు • తమ్ములార !

మ॥ అది సత్యాగ్రహ పర్ణ కాలయది శాం • త్యారామ
రాజంబయే

మిది? స్వారాజ్య మహారథంబూ రథనే • మీఘర్షణధ్వనమ
య్యదె యాహా ! యసహాయయోగమున క శ్యాణామరా
నోకహం

బదిలో ! భారతధర్మశక్తి బహు భో • ద్య న్నూర్తి గన్న
ప్రజన్ !

మ॥ అవనీభాగము కుంగగానదె స్వరా • జ్య స్వందనంబెక్కివ
చ్చె విశుద్ధాత్ముడు గాంధీదేవుడు "నమ • స్తే శేజ
గత్కారణ

య ! విశుద్ధాదు ! స్వతంత్రబుద్ధి బల వి • ద్యా దాన
రూపాయ ! న

త్కవినాథాయ !" యటంచు బాడరె యఘ • గ్రాహంబు
లందోలరే ॥

మ॥ నవజీవామృత పానభాగ్యమనచూ • న గ్రాహతీర్ణోగ్రదం
ప్త్ర విమగ్నింబడు వీడమానుగద వి • శ్వత్రాణ పారీణదా
భవనాథారుని సేన జేరభయచూ • పుణ్య వ్రతారంభసం
భవదీరాత్మ గిరోన్నిగుంధన మెల • ర్పక దండుతో జేరుచు

4. రండ్లో సోదరులారా

భండనముననెందు రక్త • పాతములేకన్

ఖండింపగ సత్యాగ్రహ

చండాస్త్రముతో నిరంకు • శత్రుము నుకటన్ .

సీ. ప్రబలప్రవాహ రూ • పమున విదేశ భూ

ములఁబట్టు లక్ష్మిని • నిలుపువటకు ।

గాఢోగ్రగర్వాంధ • కారభూయిష్టమా

పశుబలాధిక్యంబు • బాపువటకు ।

ధర్మదేవతకు నా • ధారంబుజూపించి

పృథ్వి సత్యమునిల్వ • బెట్టువటకు ।

గరళంబు నైనను • లలితామృతముసేయు

ప్రేమరాజ్యమును స్థాపించువటకు ।

గీ. శస్త్ర నిరుపమనిరవద్య • శాంతప్రకృతి

ధర్మరణలబ్ధ నిర్మిరో • ధన్వతంత్ర

లక్ష్మి చేకూరువటకు మే • లా? విరక్తి

భావమూనుట మనకు నో • భరతపుత్ర!

చ. జననియు జన్మభూమియును • స్వర్గసమంబులటంచునొచకే

జనుఁడభిమానమీగి యని • శంబుఁబరాశయ జీవియకాచు న

త్యనుపమ దేశభక్తి విడ • నాడి సతంబునధర్మసేవ నం

బాసరుచు నాయభాగ్యునకు • నున్న వెపుట్టగ వెండియుం

గతుల్.

గీ. రావుసాహెబుబిరుదు గో • రంగనేటి

కమ్మప్రాణంబులొకటఁ దీ • యంగనేల ?

వరదివాను బహదూరు • బిరుదుగోరి

యచటవిండేల ? యిట దివాలాయదేల ?

గీ॥ లజ్జఁబడకుడి సోదరు • లార ! కడలొ
సంగు గౌరవబిరుదముల్ • సారహీన
ములుజుడి ! దేశగానంబ • మోఘమాత్మ
దేశసేవకబిరుదమె • దిచ్చమహనా !

ఉ॥ కోచయులేదు నువ్వొఘన • కోవిదులేకద యాద్యలింకఁగా
ర్యాచరణాబు దేశవిష • యబగు నింకనుపేక్షనేయువా
డి చతురబ్ధివేట్టితను • హీతలభాకి భారమాలదు పా
రాచలమా ? నదీనదము • లా ? యివియేవియుఁగావు
భారముల్ ॥

గీ॥ దేశ దేశంబులను భార • తీయులన్న
“భేష” “భిక్షి”యంచు నుతులఁగా • వించునటులఁ
జేయనదనిదె దాని నా • ర్జింపుడయ్య
పేరుప్రాసీక భారత • క్షీరులార !

గీ॥ ఆర్యజనులార ! వ్యర్థ ప్రి • యానలేల ?
బుద్ధి దాస్యంబుపూర్తిగాఁ • బోవలయును
స్వేచ్ఛయందునె కలదభి • వృద్ధి బ్రహ్మ స్వ
తంత్రీమునుఁ బొందితనరుఁ డు • ద్ధరినిమీఱు ॥

చ॥ అనఘుల గన్నతల్లి విఘ • సానులకిమ్మగు నాశ్రీమంబుపా
వన శుభభావరాజులకు • స్వర్గముపొరుప తేజకీర్తి జ్యం
భణముల నాట్యశాలజన • మాన్యచరితుల జన్మభూమిమా
జననియట చులోకమునఁ • జాటఁగ సోదరులారరండయా *

తరుణోపాయము.

సీ॥ రాట్నవేలపుటమ్మ • లకును స్వాగతమిచ్చి
 మరలనుదయ్యాలఁ • దరునువలయు ।
 హస్తకళామార్గణా • లి కాశ్రయమిచ్చి
 యంత్రాసుకలసాగ • నంపవలయు
 ధర్మదేవతకు న • త్కారంబుఁగావించి
 కుటిలభావలఁబారఁ • గొట్టవలయు
 ప్రధితసద్భావ లో • రక రాజిఁగ్రహించి
 దుష్కుంటఁకంబులఁ • ద్రుంపవలయు ॥

గీ॥ సకలభారతకళలు ప్ర • శస్త్రఫక్తి
 దనరఁగాఁజేసి మన “ అర్జు • ధర్మ ” మునకు
 నభయహస్తమొసంగి ప • రావలంబ
 నాది న్యాఘ్రాళిబట్టి మ • ట్టాడవలయు.

సీ॥ గ్రామ గ్రామంబునఁ • “ కాంగ్రెసు కమిటీల ”
 స్థాపిచరయ్య యా • శ్చర్యమునను
 గాంధీమహాత్ముని • “ ఖద్దరు ” మంత్రంబు
 మనంబునెఱుంగి • మహితగతిని
 గౌరవవిరుద్ధముల్ • గలవారునెఱుంగ
 పౌరుషంబున్నచో • వదలవలెను
 సర్కారునొకరీ • చాలహేయమటంచు
 దలంచి యుద్యోగముల్ • విడువ వలెను.

గీ॥ దాస్యబుద్ధినిపెంచు వి • ద్యులనువీడి
బాలకుల్ శాంతిసైనిక • వర్గముఁడు
జేరి 'అసహాయయోగ' సం • సిద్ధి' కొరకు
జాల ధైర్యంబుతో నేవ • సలుపవలయు

సీ॥ సత్యాగ్రహశ్రమ స్థాపనంబెల్లచో
గావింపవలెను ము • ఖ్యముగ మనము
భోగదాస్యంబు ని • యూలంబుగావింప
వలెను జితేంద్రియ • త్వంబునుండి
యవవతురుమ్మ కై • న్న పాపజాతి భే
దము స్వప్నమున నైన • దలపరాదు
మద్యపాననిషేధ • మహిమోద్యమము గొప్ప
వ్రతిముగాగొని పాటు • బడవలయును.

గీ॥ మనమహత్ములు చూపిన • మార్గమున నె
చనుచు నునయుద్యమంబును • శత్రుపూర్వ
లలిత నిర్దుష్ట ధన్యస్వ • రాజ్యలక్ష్మి
మనకుఁ జేకూరువరకును • మానరాదు ॥

సీ॥ అన్నమో రామచం • ద్రా!యంచ విలపించి
యలసెను వారిఁగా • గాపాడరయ్య ।
అరామహీనులై • యటు నటు నల్లాడు
ననదల తయతోడ • నరయరయ్య ।
ఇటునటుఁ జనలేని • వృద్ధుల కేదేని
జీవనోపాధిస్య • స్త్రీంచరయ్య ।
ఈనాడు సంఘంబు • నెల్లస్వార్థత్యాగ
మునరింపఁగాఁజేసి • యొప్పరయ్య

గీ॥ ఉన్నతాదర్శములఁ గల్గి • యుండువారె
 ఊర్జితపదంబు గాంచెద • రుర్విఁగాన
 రంతిదేవుని వలెనెన్నా • ర్థముఁద్యజించి
 ధర్మసంస్థాన నార్థంబు • తనదుఁడయ్యె॥

గీ॥ ప్రేమతత్వము భూజీవ • హృదయమునను
 జీర్ణమైయున్న నేగాని • నిర్నిరోధ
 దివ్యజగదున్నతియుఁ గల్గు • తెరవులేదు
 సర్వభూతంబులను ప్రేమ • సాకరయ్యె॥

గీ॥ ఎందఱో రత్నములు చెఱ • కేగినేడు
 మాతృదేశార్థమై నిజ • మాన,ప్రాణ,
 బల, ధన, సుఖంబులను సమ • ర్పణముఁజేసి
 యుండు మర్యాదె సుఖగతి • నుండమనకు॥

సీ॥ విజితాత్ముఁడై నశీ • లజనత రాయుండు
 బుద్ధిగంబునఁ గడుఁ • గుండుచుండ॥

నాభోగి నెహ్నామ • హాశయుండును మహా
 త్యాగియై చెరసాలఁ • దగిలియుండ॥

నాగబ్ధిశ్రీమంతుఁ • డాదేశబంధు శ్రీ
 దాసుగారును చెరఁ దగిలియుండ॥

ఘనదేశభక్తుండు • మనకొండ వెంకట
 టప్పకు గారు చెఱఁగవ్వు • వసుచునుండ॥

గీ॥ మనమహాత్ముండు శ్రీగాంధీ • ఘనుడు మనకుఁ
 గానుచెరసాల లోఁజింత • బూనియుండ
 ప్రాంచిదసహాయ యోగ • నిర్మాణకార్య
 మినుముడించిన సాధార్మి • కేచ్ఛబూని॥
 ప్రబలి సాధింపవలదెభా • రతకుమార॥

ధైర్య క వ చ ము .

చ॥ కణకణలాడు నిప్పులనుఁ • గాంచి తటాలున బ్రాణభీతిచే
వెనుకకుఁ బోక నాధు వెను • మెటనన్వర్తముఁ జేరగాచితా
గ్నిని రహిదూకినట్టి జన • నీ రుధిరంబది జీవధారణం
బొనరిచి మాశరీరములఁ నున్నది దుష్కర మేమిమాక హో.

చ॥ అనుపమ దేశభక్తి విడ • నాడఁజూ గల్గెడు రాజదండనం
బునకును భీతిలేక వడి • బోయియహో " ఉరికలు "

మెక్కిని

ల్పిన మగధీరసింహముల • చిక్కని నెత్తుడు జీవధారణం
బొనరిచి మాశరీరములఁ నున్నది దుష్కర మేమిమాక హో.

చ॥ పరుఁడు రణంబునందెగిన • వార్తనువిన్న మహాగ్రహం
బునం

గురుతర కార్యదీక్షనసి • గొంచుచిరా నరణాంగణంబునం
దురికిన వీరుమాతలను • హోజ్వల శక్తియె రక్షరేకుమా
కరయగ నెట్టియాపదలు • నైనను వచ్చినమాకులత్యమే॥

స్వాగతము.

మ! అదిస్వరాజ్య మహారంగిణి త్రిలో • కైకప్రపూజ్యంబు,
 భక్తిదయా ధర్మతరంగ జృంభితమవి • జ్ఞేయంబునున్
 సత్యశాం
 తదరీ భానుర మార్య ఘట్టమటనే • “ధన్యోస్మి” ధన్యోస్మి
 పుణ్యద! ముక్తిప్రద యంచు దద్ధనధునీ • స్నానంబు
 గావింపరే!!

గీ! పతితసంపూర్ణ భారత • వర్షమాచి
 రానరావన్ముఘోర దు • ర్భరనితాంత
 దుఃఖదారిద్ర్య పీడన • దొలంగజేయుఁ
 గలుషహారము స్వరాజ్య గం • గాభవాని॥

సీ! వేద దేవతలార! • వేంచేయరేమీకుఁ
 గాణాచియా యార్య • భానియిద్ది
 హస్తకళకాంత • లార! రారేమీకు
 సంతసమిషు నాట్య • శాలయిద్ది
 సర్వజగన్మత • సారస్వతమలార
 కూడిరారఘ్న మి • కూటమిద్ది
 ధర్మదేవతలార • దయసేయరేమీకు
 దివ్యమా కల్యాణ • తీర్థమిద్ది

గీ! సర్వప్రాక్తన భారత • శస్త్రకీర్తి
 దాయకములైన ఆర్య వి • ద్యలను గొనుచు
 తరలిరారయ్య దైవ లో • త్తంనులార
 స్వాగతంబిచ్చెనేడు మా • జన్మభూమి॥

ప్రతిజ్ఞ

నీ! చక్రల యిష్టానుసారము భార్యనటవిడి
 బంపిన శ్రీరామ • భద్రునాడు
 అఖల ప్రపంచర • హస్తవేదము గీత
 లాసగించ శ్రీకృష్ణ • యోగినాడు
 సర్వవాక్యాలనో • తాపహయై ధరమునీ
 క్షరుని కిచ్చిన • హరి శృంగునాడు
 ప్రజలకుఁ జనకొండై • భద్రుడై కాశ్యపి
 తాపించినట్టి యా • జనకునాడు

గీ! అనుభవించిన స్వర్గసా • ఖ్యములగుర్చి
 ధరణి సంపూర్ణ సర్పిరో • ధన్వరాజ్య
 సింహాసీతి నినుం బ్రతి • స్థింపఁగలము.
 తాంతివహయింపుమమ్మ! ఓ! జన్మభూమి!

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిచాలయంతాం
 వ్యాయేన మార్గేణమహీం మహీశాః

గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుదహన్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాః
 ఖనోభవంతు కాలేవశః కు పర్జన్యః పృథివీసస్యతాలినీ!
 దేశోఽథుం త్విభరహితౌ బ్రాహ్మణాస్సౌతునిర్భయాః॥

సర్వజనాఃసుఖినోభవంతు

ఓం/రత్నమ్.

శుద్ధ పత్రము

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౧౦	౧	ఆధ్యాత్మికశా	ఆధ్యాత్మికశా
౩	౧౨	ప్రజలు	బ్రజలు
౪	౧౩	నొందిన	నొందిన
౪	౧౪	మోహ	మోహ
౫	౩	శస్త్ర	శస్త్ర
౫	౧౪	తానవద్య	తానవద్య
౫	౧౧	అది	అదిగో
౫	౧౪	ధర్మ	దర్మ
౫	౧౪	మాను	మాన్యు
౧౩	౧౪	శస్త్ర	శస్త్ర
౧౩	౧౪	వారిగాగా	వారిగా
౧౪	౧౬	యుండు	యుంప
౧౬	౧	త్రిలోకక	త్రిలోకక
౧౬	౨	జ్ఞంభితము	జ్ఞంభితము.

'10294

